

परिचय *Vatsala by*

नाम : राधाभलेन एम. पटेल
 वलन : घोषाडकुवा (शि. वलसलड)
 जन्मतारीख : १-६-१९६५

Dr. R.M. Patel

- प्राथमिक शलषण : वतनमां रेल्ललषा प्राथमिक शाणल.
 उच्च माध्यमिक शलषण : उत्तर भुनलषाडी शाणल, नाना प्रोन्षा *(शि.)*
 बी. ए. - वनराज आर्टस अेन्ड कोमर्श कोलेज
 भरमपुर, १९८८ मुण्यवलषय संस्कृत.
 एम. ए. - आर्टस कोलेज वलसलड-१९९० संस्कृत - शात्र वेदान्त दर्शन.
 पी. एच. डी. - लेमवेंद्रायार्थ उत्तर गुजरात युनलवलसलटी, पाटल. २००१
 वलषय - कालिकपुराणमां धर्म अने दर्शन
 पी. एच. डी. मार्गदर्शक. - डॉ. डी. क. वेदलषा
 पी. एच. डी. गार्डन - जे. जे. डी. युनलवलसलटी, राजस्थान
 नौधावेल, पी. एच. डी. वलषयार्थ-सात
 सु. क. सी. प्रोजेक्ट - गीतमधर्म सूत्र अने बीधापन धर्मसूत्रनी
 आधुनिक समयमां उपादेयता (काम गालु)

प्रकाशन

१. अभलराज राजेन्द्र रचलत शतकद्वय सुधावलषोद्वारललतकम् अने
 अाव्य अन्वौकललतकम्
 अनुदलत प्र. अ. २००८
२. अग्नलपुराण (अ. १-१६) - प्र. अ. २००१ द्वि. अ. २०१२
३. प्रकीर्त पुष्पांजलि (लेखसंग्रह) - प्र. अ. २०१०
४. भास्करशातकम् - अनुदलत २०१०
५. गुजरात के अातलपुराण - ISBN - 978-81-924517-0-1
६. कवल डी जगुु बहुल लुपलत रचलत अदमूर्तसूकम्
 अनुदलत २०१५ प्र. अ.

वल श्री दुर्गादत्त शास्त्री रचलत
वत्सला

अनुवादक

डॉ. राधा भलेन एम. पटेल
 अध्या, संस्कृत वलभाग,
 क. डी. सोदी आर्टस कोलेज,
 पालनपुर बनलसकांडल.

ISBN : 978-93-83776-14-6

KAVI SHREE DURGADAT SHASTRI RACHIT VATSALA

by
DR. RADHA M.PATEL

© ડૉ. રાધા બહેન એમ. પટેલ

અનુવાદિકા
ડૉ. રાધાબહેન એમ. પટેલ
અધ્યાપ્તા, સંસ્કૃત વિભાગ,
જી.ડી.મોદી આર્ટ્સ કોલેજ,
પાલનપુર બનાસકાંઠા.

ISBN - 978-93-83776-14-6

પ્રકાશક
ડૉ. ડી. જી. વેદિયા
૪-એ, નિગમ સોસાયટી,
વટવા - ૩૮૨૪૪૫

પ્રથમ આવૃત્તિ : 250
મૂલ્ય રૂ. : 225

ટાઈપ સેટીંગ
જીગર બી. પ્રજાપતિ
૯૮, શિવનગર સોસાયટી,
ગેટ નં. ૨ સામે, રબારી કોલોની,
અમરાઈવાડી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૨૬
મો. 8488888328,

E-mail ID : jigarprajapati5@yahoo.com

પ્રાપ્તિસ્થાન
ડૉ. રાધા બહેન એમ. પટેલ
અધ્યાપ્તા, સંસ્કૃત વિભાગ,
જી.ડી.મોદી આર્ટ્સ કોલેજ,
પાલનપુર બનાસકાંઠા.

આવકાર

ડૉ. રાધાબહેન એમ. પટેલે પીએચ. ડી. થયા પછી આજ સુધીમાં છ એક પુસ્તકો પ્રકાશિત કર્યા છે. પ્રકીર્ણ પુષ્પાંજલિ તેમનો લેખસંગ્રહ છે. ગુજરાતમાં જ્ઞાતિપુરાણો સ્વતંત્ર પ્રકાશન છે. અગ્નિપુરાણના અ.૧-૧૬ અનુસ્નાતકના વિદ્યાર્થીઓ માટે અને સંસ્કૃત રસિકોને માટે અવતાર ચરિત અનુવાદ સંપાદિત ઉપયોગી છે. બાકી તેમના અનુદિત પુસ્તકો સાહિત્ય રસિકોને માટે આસ્વાદ્ય છે.

શ્રીકૃષ્ણચરિત અને દ્રૌપદી વસ્ત્રાહરણ સાથે સંકળાયેલું કવિશ્રી જગ્ગુબલુલભૂપણનું અદ્ભુતશુકમ્ મહાભારતના સભાપર્વની કથાને નવો ઓપ રજૂ થયેલ છે. તેનું પ્રકાશન આ અગાઉ થઈ ચૂક્યું છે.

પં. દુર્ગાદત શાસ્ત્રી રચિત વત્સલા નાટક 'ગોગાબાપજી' વિષે હિમાચલ પ્રદેશ અને રાજસ્થાનમાં પ્રચલિત લોકકથાને નવા સ્વરૂપે રજૂ કરી છે. સર્પદંશ થતાં લોકો ગોગા બાપજીના સ્થાનકે લઈ જાય છે અને જેર ઊતરી જવાની માન્યતાનું સમર્થન આ લોકકથામાં થયું છે. તેથી સ્વાભાવિક જિજ્ઞાસાને આ નાટકમાં આવકાર મળ્યો છે.

સાહિત્ય રસિકોને અને લોકકથાના ચાહકો માટે આસ્વાદ્ય બનશે.

આ નવા પ્રકાશનને આવકારમાં આનંદ અનુભવું છું. ભવિષ્યમાં પણ આવાં પ્રકાશન કરશે એવી આશા રાખું છું.

ડૉ. ડી. જી. વેદિયા, (શાસ્ત્ર ચૂડામણિ)

નિ. પ્રાધ્યાપક અને અધ્યક્ષ

સંસ્કૃત અને ભારતીય વિદ્યા,

હે. ઉ. ગુ. યુનિ. પાટણ.

પ્રથમોઽ અક્ક:

શીર્ષે यस्य विराजते त्रिपथगा चन्द्रस्तथा मस्तके,
संसारस्य हिताय येन गरलं हर्षेण पीतं पुरा ।
देवानां प्रवरो विभूतिवसनो मृत्युञ्जयो घूर्जटिः,
पार्वत्याः स पतिः सदावतु शिवो नेत्रत्रयालंकृतः ॥ १ ॥

(નાન્ટ્યને તતઃ પ્રવિશતિ સૂત્રધારઃ)

- સૂત્રધારઃ - (પરિક્રમ્ય તેપથ્યાધિમુખમલોક્ય પ્લુતસ્વરેણ) આર્યેઃ
ક્વાસિ ત્વમ્ । ઇતસ્તાવત્ । કિમર્થં ચિરાયસે ?
- નટીઃ - (પ્રવિશ્ય) આર્ય ! ઇયમસ્મિ । આદિશ્યતામાદેશઃ ।
- સૂત્રધારઃ - અવગતમેવ ભવત્યા યદદ્ય મન્દસુગન્ધપવનજનિતોત્કળ્લ,
જલધરકૃતરમણીયસમયે “વત્સલા” નાટકાભિનયેન
સમ્પ્રસમાજઃ સપાજનીયઃ ।
- નટીઃ - આર્ય ! एष हि - अमन्दानन्दप्रसङ्गः । तत्र मे नियोगं
वदन्तु भवन्तः ।
- સૂત્રધારઃ - આર્યે ! પ્રથમં હિ ત્વયા ગીતિકયા દર્શકમળ્લલં
પ્રસાદનીયમ્ । તવ સુમધુરગીતપ્રસાદિતે રંગે વચં
પ્રસ્તુતમારખામહે । (મુખં વિલોક્ય) કિં લગ્જસે ? ગાને
કા લગ્જા ।
- નટીઃ - આર્ય ! प्रस्तुतास्मि । परमन्येऽपि सहयोगं ददतु ।
- સૂત્રધારઃ - તથાસ્તુ ।

કવિ શ્રી દુર્ગાદત્ત શાસ્ત્રી રચિત વત્સલા • ૨

પ્રથમ - અંક

જેના શિર પર ગંગા અને ભાવપ્રદેશ પર ચંદ્ર શોભે છે, જેણે પહેલાં
સંસારના હિત માટે આનંદથી વિષ પીધું તે, દેવોમાં શ્રેષ્ઠ, વિભૂતિના વસ્ત્રવાળા,
મૃત્યુંજય, ધૂર્જટિ, પાર્વતીના પતિ, ત્રણ નેત્રોથી અલંકૃત તે શિવ સદા રક્ષણ
કરો. (૧)

(નાંદી પછી સૂત્રધાર પ્રવેશ કરે છે.)

- સૂત્રધાર - (કરીને પડદાની તરફ જોઈને ધ્રુત અવાજે) આર્ય !
તમે ક્યાં છો ? શા માટે વાર કરો છો ?
- નટી - (પ્રવેશ કરીને) હે આર્ય ! હું હાજર છું. ક્ષો, શું
આદેશ છે ?
- સૂત્રધાર - તમને ખબર છે કે આજે પીમા - સુગંધિત પવનથી
અભિલાષા પેદા કરનારા વાદળો પેરાવાને કારણે
મનોરમ્ય સમયે (વાતાવરણમાં) “વત્સલા” નાટકના
અભિનયથી સભ્ય (સુશિક્ષિત) સમાજને
સંતોષવાનો છે.
- નટી - હે આર્ય ! આ ખૂબ જ આનંદની વાત છે. જે કામ
માટે કરવાનું હોય તે બતાવો.
- સૂત્રધાર - પહેલાં તમે એક ગીત ગાઈને પ્રેક્ષકોને પ્રસન્ન કરો,
તેના પછી આપણે શરૂઆત કરીએ છીએ. (મોઢા તરફ
જોઈને) કેમ શરૂઆતો છો ? ગાવામાં શાની શરમ ?
- નટી - હે સ્વામી ! હું ગાવા માટે તૈયાર છું. બીજા લોકો પણ
સાથ આપે.
- સૂત્રધાર - ભલે એમ જ થાઓ.

કવિ શ્રી દુર્ગાદત્ત શાસ્ત્રી રચિત વત્સલા • ૩